

БЪЛГАРСКИ МЕСТНИ ИМЕНА В ПАНОНИЯ - DUNÁNTUL

Йожеф Бьодей

Братята Кирил и Методий, пътувайки за Венеция, гостували на панонския княз Коцел. В глава петнайста от пространното житие на Константин-Кирил изрично се подчертвя, че князът "пожелал силно да изучи славянските букви" и придал към мисионерите петдесет ученици за усвояването на новото писмо. Имре Тот правилно забеляза, че посещението на двореца до днешния Залавар от страна на братята е било отклонение по пътя за Венеция¹, и е твърде възможно, че е станало по специална покана на княза, който като васал на немския крал, по примера на моравския Ростислав, мечтал за повече самостоятелност. Но Коцел може да е кроел планове за завладяването на цяла Панония и затова се перчел с титлата "панонски княз". /Следвайки класическите традиции един от първите унгарски крале, Андрей Първи също се нарекъл в една грамота "непобедимия крал на панонци" /Панониорум инвиктус рекс/.

Етническият състав на владенията на Коцел, които на изток не стигали до сегашния град Печ, независимо от словашкия произход на княза, бил доста разнообразен. В своя дворец той бил обиколен от свои моравски съотечественици, както може да се установи от разкопките. Но на запад живели словенци, като продължение на основното население на днешните словенски земи. А другите територии, като неделими от източната част на Карпатския басейн, били населени от прабългари и българославяни. Историческите извори от пети век знаят тук за българи, т.е. прабългари. Преселването им в аварска Панония се свързва с донякъде легендарната личност на Кубер или Кювер, вмесен и в историята на секелите, брата на Аспарух. Макар че някои български групи минали отук в Италия и Македония, по-голямата им част останала в Панония, и с въстанията си създали на аварите немал-

ко грижи. Хан Омуртаг включил за малко време в пределите на Дунавска България част от панонските българи. Тъй като нямаме сведения за тяхното изтегляне, те естествено се срещнали с основателите на унгарската държава към края на девети век². По-късно, вече във времето на унгарския княз Такшон в Пеща дошли българи от реката Волга. Те се установили в Панония, където получили широки имоти, а пък на военните от тях била поверена крепостта на Пеща до брода, сиреч до сегашния мост Елизабета.

По всичко личи, че прабългарите в Панония живеели заедно със своите славяни, от антската група - изобщо може да се каже, че където имало прабългари, там обикновено имало и славяни. /Българите, изглежда, живеели в Панония без държавно устройство под чужда власт./

За продължителната симбиоза между унгарци и българи в Панония свидетелствуват освен езиковите заемки многобройни местни имена. Разглеждайки панонските местни имена Ищван Книжежа констатира само техния предимно южнославски характер. А когато ги класифицира, той изказа мнението, че с изключение на земите северозападно от Будапеща, които имат български характер, в Панония трябва да се приеме един кай-хърватски и словенски слой³. Аз мисля, че такива строги етнически граници не може да установим, и българските, т.е. прабългарски и славянобългарски елементи живеели смесено със словенските. а хърватски местни имена в Панония не бива да търсим, тъй като на това противоречи историята. Вярно е, че хърватите били включени в пределите на средновековната унгарска държава, в края на единайстия век, но те били изолирани в своите окръзи и нямали контакт с другите части на страната, дори за хърватски бежанци не знаем. Хърватските бежанци, както и сръбските, се явили в Панония по-късно след турското нахлуване на Балканите, но тогава топонимията на Панония е била вече оформена и те приели завареното положение, като само рядко образували нови местни имена.

Според мене проблематичните езикови факти трябва да се обяснят с присъствието на познатите български диалекти в Панония. Край характерните щ--жд също и в Панония трябва да предполагаме по Стефан Младенов съществуването на зони с к' -- г' и ч -- дж⁴. Така трябва да се обясняват такива успоредни езикови заемки от български, като *mezsgye* и *megye*, *Pest* и *Pécs*. Не напразно има в глаголическата азбука отделна буква за г'.

В такава светлина да разгледаме местните имена в Панония. Народността на българите намирам в местното име *Bogárd*⁵, макар че имаме унгарски апелатив *bogár* 'бръмбар, муха', но местното име е свързано с личното име *Bugárdi*, в което крайното -di е окончанието за умалителна и гальовна форма. Основата на думата е диалектната българска форма на думата "българин" - бугар/ин/, от която произлиза местното име Бугариево до Солун⁶. Имаме освен това местното име *Bolár*, което положително стои във връзка с волжските българи, понеже нашият безименен историкограф от 12--13 век пише за тях, че са дошли от "земята Булар" /де terra Булар/⁷. По-късно, от богомилско време трябва да е *Buger-völgy* 'долината на Бугер'⁸, където "бугер" съвпада със западното название на богомилските еретици, българи^{8а}. Възможно е да се отнася за българите местното име до Балатонското езеро *Boglár*⁹, което ми напомня чрез старата си форма *Boclar* /Боклар/ за народа "балкарци и болкари" на изток от Кубан, в етногенеза на който са участвували прабългарите. "Боклар" може да се получи чрез метатеза от "боклар"/ "балкар".

На няколко места се намира в Панония като местно име старото племенно име на дунавските българи *Nándor* или *Lándor* /окр. Зала и Комаром/. Това название се пази в унгарското средновековно име на сегашния Белград - *Nándorfehérvár*, което значи 'Български Белград', на латински *Alba Bulgara* или *Bulgari-ca*¹⁰. Образуването на това местно име е типично тюркско и на него отговаря в България Белоградчик, в Панония *Székesfehérvár*, в Трансилвания пък *Gyulafehérvár*, на румънски *Alba Julia*,

което е превод на унгарското наименование.

Българско е названието на най-голямото унгарско езеро Балатон. Нашите слависти затова не са могли да го обяснят задолжително, защото не са взели под внимание думата у Йоан Екзарх "балтини"¹¹, което сигурно значи 'голямо блато' от блат/о/ + ън'и. По такъв начин народното звание Balatony трябва да се приеме за първоначално. Имат в съответни форми свои български паралели няколко местни имена от апелатива блато: Baláta, Boláta, които са блатата, а Boleta е гора¹², а пък Boláca¹³ е пусто място, паша. Имаме в Панония български речни имена, като Borza¹⁴, което значи 'Бърза', Cuha¹⁵, което значи 'Суха' и Gereuce /в 12 век Gremse/ от растителното име 'граница'¹⁶. Реката Torna има съответствие в България с р. Търна и Търнава¹⁷.

Измежду местните имена на първо място споменавам ония, които са свързани с прабългарското присъствие в Панония.

Имаме местни имена от прабългарските титли, които най-напред станали лични имена: Kán¹⁸, Bó, с унг. суфикс, Bód¹⁹ от бег 'племенен вожд', което фигурира в прабългарската канска титла "су-биги"²⁰, Tarján²¹ ~ Тарян²², Турян²³, Корпáлу²⁴, Tárkány²⁵, Тракан²⁶, но може би се крие и в местното име Тутракан. Титлата бан е в местните имена със суфикси Bana, Bánd, Bános²⁷, в посесивни изрази Bánfa 'банско село'²⁸, което съвпада с българския град Банско^{28a}; Bánhida 'бански мост'²⁹. Gyulaj³⁰ отговаря на Дуло³¹, а Vács и Vácsa³² може би са свързани и с българския апелатив "баяч", в които виждам тюркски корен.

Общо, прабългарско наследство представляват прабългарските лични имена в Панония: Buda³³ с вариантите си Boda³⁴, Bóde³⁵, които в Панония са селищни имена, а в България Буда е част на Витоша. Също така е с Bodak, Bodajk³⁶ ~ Будак³⁷, откъдето е в Будачица³⁸, като местност в Рила. Kurd³⁹ е българско ханско име⁴⁰. Attala⁴¹ и в България е селищно име -- Атала⁴². Aba⁴³

влиза в българското местно име Абоба като негова съставна част⁴⁴. В Панония имаме Baján, Bajom, Baj, Baja, Bajcs/a/⁴⁵ като местни имена, а в България от същия корен е Боян като лично име и от него Бояновици като местно име⁴⁶. Но имаме и Вајна в окр. Комаром⁴⁷, което вече е продължение на славянския Бойно и Бойновци⁴⁸. В Панония има Battuán⁴⁹, в България като лични и местни имена Батан⁵⁰, Батановци, Батън и др.⁵¹ от същия корен. Пълни съвпадения са в двете страни Beleg⁵² и Белег⁵³, Berénd, Börönd, Berente⁵⁴ и Беренде⁵⁵. В Панония има Bodon⁵⁶ и Bodony⁵⁷, и затова получи същото име българският град Бдин - Видин на унгарски, а коренът е прабългарски. В Панония имаме Csepel⁵⁸, Csepely⁵⁹, а в България Чепеларе⁶⁰ с турско и българско множествено число; с Bucsu⁶¹ свързвам вече славянското Бучино⁶². Kál⁶³, Káld⁶⁴, Kálmán⁶⁵ имаме в Панония, а в България Калиман и Калиманица⁶⁶, които са от унгарски, но личното име Калчо⁶⁷ няма ли нещо общо с тоя стар корен? Kára, Karád⁶⁸ от корена kara 'черен' са в хармония с Кракра⁶⁹. Kőrmend⁷⁰ и Кермен⁷¹ в България са идентични. Tengeri /1428: Tengeren/⁷² може би има връзка с езическия бог на българите Тенгри⁷³. Вероятно средновековни успоредици са Szentelek, по-старата форма Eszen-telek⁷⁴, в която Есен може да е от Асен. Има в Панония пусто място Sismány-puszta⁷⁵ и от същото име Siske⁷⁶, като име на извор. Накрая името на окръга Baranya, по-рано Vagona⁷⁷ свързвам с българското местно име Буруна и Бурун⁷⁸, и го смятам за прабългарско. Твърде интересно е местното име Gyalán, днес Kisgyalán⁷⁹, което според мене носи името на Петър Делян в прабългарската си форма, от "дилем"^{79a}. Волжско-български имена са Vaksa, Ete, Billeg, Hetény, - от волжките преселници⁸⁰.

Най-траен отпечатък са оставили в панонската топонимия българските славяни. Интересен факт е унгарският вариант /по мое мнение/ на Преслав, като Perjászló /окр. Зала/⁸¹, показ-

вайки типичния български звук "е двойно", - особено по старите форми Priazo, Preazlo. Във втората част на името на унгарската столица българският апелатив пещ 'пещера' се превърна в местно име Pest. Това било преведено от германците като Ofen. Но това име първоначално означавало планинската част и то после се е пренесло на другия бряг на града до брода⁸². Паралелно край Pest имаме в Панония и Pécs⁸³, според мене диалектния вариант на 'пещ' от Западна България, - където се срещат местните имена Сухи пещ и Попови пещ.

От старите български титли от византийски произход са запазени като местни имена в окръга Ваш Duka⁸⁴ и Dozmat⁸⁵. Последното положително отговаря на българското местно име Доспат⁸⁶ и произлиза от "деспот" / м. п/.

Личното име от българската славянска княжеска титла се е превърнало в местното име Kenéz 'княз, кнез'⁸⁷, а Kanizsa⁸⁸, Kenese⁸⁹ са вариантите на Кнежа⁹⁰ в България. На две места имаме като местно име Udvarnok⁹¹ от "удворник". Dorog⁹² излиза от "друг" 'въоръжен славянски придружител', и негов вариант с високи гласни е Dörögd⁹³ с унгарски суфикс.

Значителна част от панонските местни имена засягат богомилската ерес. Bábolna⁹⁴ и Bábony⁹⁵ по старите си форми Babuna отразявали българското местно име Бабуна⁹⁶. Титлата на богомилски владика "дедец" виждам в Déd⁹⁷, Dedes, Dedus⁹⁸, а неговия заместник "гост"⁹⁹ в местното име Gasztony¹⁰⁰. Имаме местно име, отговарящо на българското богомилско местно име Богослов¹⁰¹ в два варианта: Bogyiszló и Bogyoszló¹⁰². Противобогомилско настрояние се вижда по местните имена Buger-völgy¹⁰³, 'долина на еретик богомил' и Kacorlak¹⁰⁴ 'дом на катар /богомил/'. Palkonyu¹⁰⁵ пък в окр. Бараня според мене отговаря на българското местно име Павликени¹⁰⁶, а семейното име Pelikán - на попеликан, името на еретиците на Запад^{106a}. Тук споменавам, че имаме като семейно име и Pugris от укорното прилагателно bugris

тово¹⁶⁹, Paty¹⁷⁰ ~ диалектно Пат' от "път" в съставни местни имена¹⁷¹, Peresznye¹⁷² ~ Просена¹⁷³, Polgárdi¹⁷⁴ ~ Полугар¹⁷⁵ с унгарски суфикс, Szécseny¹⁷⁶ - в България Сечени¹⁷⁷ в съставни местни имена, Szeleste¹⁷⁸ /в Трансилвания Szelistye/ ~ Се-лице¹⁷⁹, Tagyon¹⁸⁰ - от областната дума "тугин" 'чужденец'¹⁸¹, Tapolca¹⁸², Топлица¹⁸³, Vázsony¹⁸⁴ ~ Вежен¹⁸⁵, Vének¹⁸⁶ Войник¹⁸⁷, Vinnye¹⁸⁸ ~ Вигнята¹⁸⁹, Zirc¹⁹⁰ ~ Свирците¹⁹¹, Zsédény¹⁹² ~ Жъдан¹⁹³. На края много интересно местно име е Pölöske¹⁹⁴ /зад р. Тиса има и Peleske/, което отговаря на Пleshка и Пleshка река¹⁹⁵, в първата си форма Pylske просто съвпада с Плишка. Питам се дали и Плишка не трябва да се чете със ш: Плишка.

Поради липса на време няма да се впускам в подробности. При изброяването на имената изтъкнах техните най-важни фонетични свойства, - носовката, българското "е двойно", отразяването на t+j, kt' и d+j.

'простак', пак от "бугер".

От православните български лични имена имаме в Панония доста местни имена. Türje¹⁰⁷ е от Кирил през българските местни имена Курило и Чурил¹⁰⁸. Имената Simon¹⁰⁹, Semjén¹¹⁰, Sömj-én¹¹¹, както и Sumony¹¹² са във връзка според мене с местното и личното име Шумен или Шюмен, в което виждам аз старата форма на Симеон. Tihany¹¹³ е от Тихон¹¹⁴. Sopron¹¹⁵ е от Софрон¹¹⁶. Имам и Márkó¹¹⁷, името на фолклорния герой. Българските народни имена тук са станали местни имена: Kámon¹¹⁸ от Камен¹¹⁹, Bozsok¹²⁰ от Божик¹²¹, Derecske¹²² и Dereske¹²³ от Дръчко¹²⁴, Dörgicse¹²⁵ от Драгичо¹²⁶, Döbör¹²⁷ от Добър¹²⁸, Döbrönte¹²⁹ от Добрент¹³⁰, Peremarton¹³¹ от Пере¹³² Мартин^{132a}, Polány¹³³ от Полян¹³⁴, Csorna¹³⁵, Csörnye¹³⁶, Csernye¹³⁷ от Черно и Черньо¹³⁸. Характерно народно име с носовка се крие в местното име Dombóvár¹³⁹ 'крепостта на Дъбо'^{139a}. При тази група местни имена личи най-добре традиционният унгарски начин за употребата на личните имена и в България при старите местни имена /напр., Радомир, Срацимир, Каспичан и др./ и при новите /като Станке Димитров/, не може да се разреши въпроса, кои са ги образували - унгарците или българите. Впрочем ако е имало посесивен суфикс -ъ, той не личи вече по българското име, само евентуално по унгарското, напр., Gasztony /?/.

Местните имена от български апелативи в значителен брой имат свои точни паралели в България, напр., Aracs¹⁴⁰, Arács¹⁴¹, Aracsá¹⁴² ~ Орач, Berzence¹⁴³, Börzönce¹⁴⁴ ~ Брезница, Berzsény¹⁴⁵ ~ Брежане¹⁴⁶, Esztergom¹⁴⁷ ~ Стъргон¹⁴⁸, Csetény¹⁴⁹ ~ Щетините¹⁵⁰, Galambok¹⁵¹ ~ Гълъбок /дол/ до Солун¹⁵², Garabonc¹⁵³ ~ Гребенец¹⁵⁴, със старите форми Γρυντζαρτ, grincear, Gerepcse¹⁵⁵ ~ Грънчер¹⁵⁶, Jágónak¹⁵⁷ - от ягулник¹⁵⁸, а местното име е Ягуля¹⁵⁹, Karornak¹⁶⁰ ~ Копърник /в Албания/¹⁶¹, Keszthely¹⁶² ~ Костел и Кастел¹⁶³, Láng¹⁶⁴ /с носовка/ ~ Лъг, Лонг, Лънг¹⁶⁵, Ozora¹⁶⁶ ~ Езеро¹⁶⁷, Palota¹⁶⁸ ~ Палат, Полат

Бележки:

1. И. Тот. Константин-Кирил и Методий. Превела от унгарски Марта Бур-Марковска. София, 1981, с. 119. Д. Петканова. Константин-Кирил. Денница на славянския род. София, 1983, с. 64--65.
2. Д. Шимони. Панонските българи и формирането на унгарската народност. В сб.: Българо-унгарски културни взаимоотношения. София, 1980, с. 70--83, 82.
3. Kniezsà I. Charakteristik der slavischen Ortsnamen in Ungarn. In: Studia Slavica, 9, Вр., 1963, pp. 27--44, 37.
4. Ст. Младенов. История на българския език. София, 1979, с. 26.
5. К. 561: Sàrbogàrd. 6. М. 100. 7. Bátky Zsigmond: Helynévma-gyarázatok. In: Föld és Ember, 1921: 2, 139. 8. Ördög Ferenc és Végh József: Tonla megye földrajzi nevei. Вр., 1981, 54/136. 8а. Примов, Борислав. Българското народно име в Западна Европа във връзка с богомилите. Известия на Института за българска история, № 6, 1956. 9. К 81: Balatonboglár, 691: Vértesboglár. 10. К. 101: Belgrád.- Györffy György: István király és műve. Вр., 1977, с. 513--514. 11. БЕР I, София, 1971, 54: блато. 12. К. 80: Baláta-tó Блатото. 13. К 80: Baláca. БЕР, I. 54. Блаца. - М 95: Блача. 14. К 122. 15. М. 184: Суха река. -- Другояче К 151. 16. М. 221. -- Другояче К 237. 17. М. 224. -- Другояче К 652. 18. К. 312. -- Илч. 238: Кано. 19. К. 124. 20. Бешевлиев, Веселин. Прабългарски епиграфски паметници. София, 1981, 34. 21. К 631. 22. Илч. 478. 23. Пейков, Ив. Село Турян - в борба и победа. Родопски устрем, 12 юли 1984 г. 24. К 77: Ваконукорпány. -- Бешевлиев 141. 25. К 631. 26. Ковачев Н. Българска ономатика. /Наука за собствените имена./ Велико Търново, 1982, 88. 27. К 87--88. - Илч. 63: Вано, Банчо. 28. К 87. 28а. Попов К. Местните имена в Разложко. София, 1979, 20. 29. К 88. 30. К 257. 31. Илч. 187. 32. К 71. 33. К 131--132. - Илч. 91: Будо. 34. К. 113. 35. К 124 другояче. - Ördög --Végh 108/266. - Илч. 91: Будьо, 80: Бодьо. 36. К. 338: Kis-bodák, 113. 37. Илч. 91 погрешно. 38. Христофоров А. Искроветте. Историко-географски очерк. София, 1962, 19--21. 39. К.

366. 40. Симеонов Б.: Курт, Кубрат или Курт Кубрат. В сп.: Български език, 33, 1983, 4: 340--342. 41. К 67 другояче. 42. М 91, 134. 43. К 35. 44. Списък 128. - Симеонов Б. Абоба. Прабългарско, а не турско название на Плиска. В сп.: Български език, 29, 1979, 2: 137--139. 45. К 75. 46. Списък 119. 47. К 75. 48. Списък 107. 49. К 589: Szabadbattyán. 50. Илч. 66. 51. М. 91. 52. К. 100. 53. Списък 47: Българ. 54. К. 104--105. 55. М. 89. 56. К 114: Bodonhely. 57. К 572: Siklósbodony. 58. К 160. 59. К 187: Drávacsepely, 441: Nagycsepely. 60. Списък 54. 61. К. 130. 62. М 189 другояче, Списък 37. 63. К 180: Dióskál, 360: Köveskál, 556: Sajtoskál. 64. К 309. 65. К 310. 66. М 129. - Списък 29. 67. Илч. 236 другояче. 68. К. 315--316. 69. М 127. 70. К 258. 71 М 91, 134. 72. К 638. 73. Бешевлиев 52. 74. Данни от проф. Л. Лъоринце. 75. Rásonyi L. Hidak a Dunán. A régi török népek a Dunánál /Мостове над Дунава. Старите тюркски народи при Дунава/. Вр., 1981, 155. 76. К 574 другояче, но М 130 Шишкин град. 77. К 90 другояче. 78. М 198. 79. К 339. 79а. Бюдей, Й. Споменът за Петър Делян в унгарската топонимия. В сп.: Език и литература, 1985, 2: 41--45. 80. Bátky Zsigmond, ibidem. 81. Kniezsa István. A honfoglalás előtti szlávok nyelve a Dunántúlon. /Езикът на славяните в Панония преди основаването на унгарската държава/. В сп.: MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának Közleményei, II, 1--4, 1952, 382, другояче. 82. К 131--132: Вр. 83. К 505 другояче. 84. К 189--190. 85. К 185 другояче. 86. М 130. 87. К 328. 88. К 445: Nagykanizsa. 89. К. 83: Balatonkenese. 90. М 113. 91. К 91: Bárdudvarnok, 716: Zalaudvarnok. 92. К 185, 339: Kisdorog, 442: Nagydorog. 93. К 627: Taliándörögd. 94. К 70. 95. К 71: Bábonygye. 96. М 171. 97. К 458: Nemesdéd. 98. К 175: Dédestapolcsány, 376: Lendvadedes. 99. БЕР I, 268: гост. 100. К 234. 101. М 171. 102. К 116. 103. Őrdög--Végh 54/135. Примов, Борислав. Бургите. София, 1970. 104. К 307. 105. К 496: Palkonya, 188: Drávapalkonya. 106. М. 171. 106а. Примов, Борислав. За името "попеликани" на еретиците в Западна Европа. Изследвания в чест на

Дечев. София, 1958, 763--777. 107. К 663. 108. М 198 другояче. 109. К 572: Simonfa, Simontornya. 110. К 568: Semjénháza. 111. К 327: Kemenessömjén, 553: Rábasömjén. 112. К 586 другояче. 113. К 642. 114. Илч. 485. 115. К 579--80. 116. Илч. 459. 117. К 407, 118, К 311. 119. Илч. 237. 120. К 124, 81: Balatonbozsok, 153: Csácsbozsok, 497: Palotabozsok. 121. Илч. 80. 122. К 577: Somogydöröcske другояче. 123. К 499: Pápaderecske другояче. 124. Илч. 186. 125. К 187 другояче. 126. Илч. 181. 127. К 186: Döbörhegy. 128. Илч. 176. 129. К 186. 130. Илч. 175. 131. Л 508. 132. Илч. 389. 132а. Илч. 323. 133. К 518. 134. Илч. 402. 135. К 167. 136. К 169: Csörnyeföld. 137. К 77: Vakonycserenye. 138. Илч. 540--541. 139. К 184. 139а Илч. 190. 140. К 577: Somogyaracs. 141. К 81: Balatonarács -- Орач. 142. К 197: Egeraracs. 143. К 107. 144. К 125. 145. К 338: Kisberzsény. 146. М 117. 147. К 209 другояче. 148. В Троянско. 149. К 163 другояче. 150. М 142. 151. К 230 другояче. 152. БЕР 253: гльб. 153. К 233. 154. М 193. 155. Gyóni Mátyás: A magyar nyelv görög feljegyzéses szórványemlékei. /Спорадични унгарски езикови паметници с гръцко писмо/ Вр., 1943, 42: Гръцари. 156. Списък 65. 157. К 297 погрешно. 158. Геров Найден. Речник на българския език, 5: 606--ягулникъ. 159. М 269. 160. К 445: Nagykaronak. 161. БЕР, 2: 624: копър, Селищев. Славянское нас. 162. К 331. 163. М 152. 164. К 342: Kisláng. 165. М 220. -- Селищев, Ф.М.: Полог и его болгарское население. София, 1929, 116, 317. 166. К 489. 167. Списък 79, 81.-- М 181. 168. К 682: Várpalota. 169. М 34, 159. 170. К 217: Felsőpaty, 360: Középpaty, 533: Rábaty. 171. Попов, Константин. Местни имена в Разложко. София, 1979, 136. 172. К 508. 173. Списък 71. 174. К 519. 175. М 160. 176. К 684: Vasszécsény. 177. Иванов, Йордан Н. Местните имена между Струма и Долна Места. София, 1982, 193. 178. К 602. 179. В Благоевградско. 180. К 625. 181. Романски, Стоян /редактор/. Речник на съвременния български

книжовен език, 3: 440 тугин. 182. К 629. 183. М. 79. 184. К 453: Nagyvázsony, 655: Tótvázsony. 185. М 245. 186. К 688. 187. М 25, 115. 188. Györfly György 181. 189. М 140. 190. К 720. 191. Списък 112, 110. 192. К 724. 193. М. 184. 194. К 523--524, 78! Ваконурölöske, 414: Месекрölöske. 195. Попов Константин. 140.

Съкращения:

БЕР = Български етимологичен речник, 1. /а-3/, София, 1971.
2. /и-крепя/, София, 1979.

Илч = Илчев, Стефан. Речник на личните и фамилни имена у българите. София, 1969.

К = Kiss Lajos. Földrajzi nevek etimológiai szótára /Етимологичен речник на географски имена/. Вр., 1978.

М = Миков, Васил. Произход и значение на имената на нашите градове, села, реки, планини и места. София, 1943.

Списък = Списък на населените места в България. София, 1911.